

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)

Автор на дисертационния труд: БАЙРАМ РАМАДАН ХАСАНИ докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: ЕФЕКТИВНОСТ ОТ УПРАВЛЕНИЕТО НА ПЕРСОНАЛА В АГРАРНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОСОВО

Рецензент: доц. д-р Керанка Стоянова Недева, Аграрен университет – Пловдив, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, 3.7. Администрация и управление, научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли); определена за член на научното жури със заповед № РД-16-984 от 07.10. 2022 год. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Байрам Рамадан Хасани е завършил бакалавърска степен Икономист в Университета в Прищина, Косово и две магистратури: по Маркетинг в университета в Тирана, Албания и Мениджмънт в държавния университет в Тетово, Северна Македония.

Има богат управленски опит банковия сектор на Прищина, Косово. Работил е като практикуващ кредитен служител NLB Prishtina SHA, Vlti (Kosovo), координатор по рискови операции NLB Prishtina SHA, Gjilan (Kosovo), мениджър в Corporation NLB Prishtina SHA, Gjitan (Kosovo) и е съсобственик в City Projects SHpK, Gjilan (Kosovo).

Бил е четири години депутат в Общински съвет на община Gjitan (Kosovo), както и Министър по Търговията и индустрията в Government of Kosovo, Prishtina (Kosovo). От 2018 г до сега е част от академичния състав на UBT- Higher Education Institution в Prishtine, Kosovo

Управленският опит, който Байрам Хасани е придобил в трудовото си развитие е във висока степен предпоставка за осмисляне и на научните достижения в областта на управлението на човешкия ресурс в аграрния сектор.

Байрам Хасани е албанец по произход. Владее освен майчиният език албански, още английски и сръбски езици.

Общо описание на представените материали

В процедурата за придобиване на ОНС „доктор“, кандидатът Байрам Хасани участва с три самостоятелни статии, с което покрива изискуемите 30 т. от

минимални национални изисквания. Съавтор е и на университетско издание „Научни методи за изследване на бизнес управлението“ на UBT- Higher Education Institution в Прищина, Косово.

2. Актуалност на проблема.

Несъмнена е дисертабилността и актуалността на избраната от кандидата тема, ясно осъзната и защитена от него още във въведението на дисертационния труд. В специализираната икономическа литература в Косово няма достатъчно публикации по проблемите на управлението на фирмите в Косово, а още по-малко и за оценка на ефективността на управлението на персонала. Липсват общоприети методи за оценка на ефективността на управлението на персонала, както и формуляри на статистическа отчетност във фирмите. Факт е, че изследванията в областта на подобряването на ефективността на управлението на персонала се винаги актуални. Тяхната необходимост възниква от променящите се икономически условия и/или появата на нови, по-ефективни методи за управление на производството. Бизнес средата изобилства от непрекъсната турбуленция на множество фактори. При оценката на ефективността на управлението на персонала е от голямо значение да се проучат точно тези фактори, влияещи върху мотивацията на персонала в тази многообразна и бързо променяща се среда. Докторантът е насочил вниманието си към решаването на тези проблеми, които ще допринесат за по-нататъшното повишаване на ефективността на управлението на персонала, което отговаря на неотложните задачи, стоящи пред икономическата наука. Идентифицирането на основните фактори, влияещи върху ефективността на управлението на персонала, правилно организираното събиране на информация, точността на статистическите данни определят актуалността на избраната изследователска тема.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Представянето и осмислянето на важността и актуалността на проблема, неговото научно и практично-приложно значение обуславят и правилното формулиране на целта, задачите и методите разработени в дисертационният труд.

Тезата, свързана с идентифициране на основните фактори, влияещи върху ефективността на управлението на персонала и чийто растеж трябва да се стимулира на първо място, допринася за по-нататъшното повишаване на ефективността на управлението на персонала определя и основната цел на докторантската работа, която е разработване методология за статистическа оценка на ефективността от управлението на персонала във фирми, работещи в аграрния сектор на Република Косово.

За постигане на целта са дефинирани задачи, последователно решени в отделните раздели на представената дисертационна работа.

Предметът и обектът на изследване са правилно определени и дават възможност в по-късния етап от дисертационното изследване да се извърши обективен анализ на проблема и да се формулират правилни изводи и препоръки.

Избраната методика е в съответствие и помага за постигане на поставената

цел и формулирани задачи. За решаването на проблемите, поставени в дисертационния труд, авторът е използвал методи и техники на икономически и статистически анализ, математическо моделиране, системен и структурен анализ.

Използваните източници на информация са научни трудове по въпроси на икономическата реформа, анализ на ефективността на управлението на персонала, ефективността на организацията на управленския труд, монографична специализирана литература на местни и чуждестранни икономисти, статии, материали от научни конференции, материали, публикувани в периодични издания, статистически сборници и справочници за развитието на икономиката, нормативни и инструктивни материали за работа с персонала, за счетоводство и анализ на трудови ресурси.

При обработката на статистически материали са извършени компютърни изследвания на времеви редове и връзката на показателите с помощта на пакетите MESOSAUR и OLYMP.

Посочените източници и използвани методи са подходящи и приложими за разглежданата проблематика.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави и заключение, изложен на 136 страници машинописен текст, съдържа 20 таблици и 1 фигура. Списъкът на използваната литература включва 159 заглавия. Приложенията са дадени на 8 страници.

Използваните фигури, схеми и таблици представят в детайли събраната информация от проведеното проучване.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Въведението представлява концептуална рамка на изследването и включва всички необходими реквизити – актуалност, значимост, предмет и обект на изследването, коректно изведени цел и задачи, подходяща методология, което позволява провеждане на качествено и успешно изследване.

В първа глава „Управлението на персонала като обект на статистическо изследване“ се дава характеристика на съвременното състояние в областта на управлението на персонала, разкриват се значението на основните понятия на управлението на персонала като необходими условия за неговото статистическо изследване, разглеждат се основните функции на управлението на персонала, мястото и ролята на управленския труд и проблемите на неговото подобряване в контекста на аграрния сектор. Изследват се основните проблеми, възникващи при статистическия анализ на ефективността на управлението на персонала.

Във втората глава „Методологични основи на статистическата оценка на ефективността на управлението на персонала“ се анализират факторите, влияещи върху ефективността на управлението на персонала, дадена е тяхната класификация. Създадена е система от статистически показатели, които характеризират ефективността на управлението на персонала, изборът на

показатели за ефективност е обоснован. Анализът на основните подходи и направления в областта на оценката на ефективността на управлението на персонала.

В трета глава „Статистическо изследване на ефективността на управлението на персонала“ предоставя методология за анализ на текущата ситуация в областта на управлението на персонала, разглежда позицията на компанията в конкурентна среда, оценява структурните промени, настъпили в предприятието, и определя техните влияние върху производителността на труда. Проучена е динамиката на показателите за ефективност на управлението на персонала, идентифицирани и изчислени са основните тенденции в развитието на ефективните показатели. Прогнозирането на динамиката на развитие на моделираните показатели се извършва по метода на експоненциалното изглаждане. Изграден е регресионен модел на ефективността на управлението на персонала, разкрито е влиянието на различни показатели.

В заключението се аргументира изпълнението на формулираните научно-изследователски задачи, водещо да постигане на поставената цел в дисертационния труд.

6. Приноси на дисертационния труд.

В автореферата на дисертационния труд, кандидатът Байрам Хасани, ясно е очертал приносите в научен и научно-приложен аспект.

Научни приноси

- ✓ Дефинирана на същността на категорията "управление на персонала" като обект на статистическо изследване в условията на преходния период;
- ✓ Дефинирана е система от статистически показатели за оценка на ефективността на управлението на персонала. Предложената система позволява решаване на изследователски проблеми в областта на управлението на персонала в различни аспекти;
- ✓ Разработена е методология за определяне на консолидирана оценка на връзката между производителността на труда и нивото на конкуренция в индустрията, която характеризира ефективността на управлението на персонала;

Научно-приложни приноси

- ✓ Разработен е метод за конструиране и анализ на мултипликативни многофакторни модели на ефективността на управление на персонала и идентифициране на влиянието на различни фактори върху нейното ниво и динамика;
- ✓ Разработена е методология за икономическа обосновка на мерките в областта на управлението на персонала.

Разработеният дисертационен труд има определено значение и допринася за развитие и обогатяване знанието за ефективно управление на персонала в бизнеса и конкретно в аграрния сектор на Косово.

Приемам посочените от кандидата пет приноса като значими и отговарящи на реалните резултати и постижения в изследователската работа на Хасани.

7. Критични бележки и въпроси.

Нямам критични бележки към работата на докторанта, но мога да дам препоръки, които в никакъв случай не намаляват стойността на изследователския труд: да окрупни изследователските задачи, да синтезира и групира приносите на научни и научно-приложни, да доразвие и задълбочи анализа на избраната от него тематика в бъдещи научни разработки.

8. Публикувани статии и цитирания.

Кандидатът Байрам Хасани е популяризировал основните постановки и резултати от дисертационния труд в достатъчен брой научни публикации, които представят реално неговите постижения, които да се огласят и използват както от академичната общност и заинтересованите професионалисти от практиката.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта/ката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **БАЙРАМ РАМАДАН ХАСАНИ** образователната и научна степен "**доктор**" по научната специалност **Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)**.

Дата: 07.11.2022
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(доц. д-р Керанка Недева)